

Marek Cieślak, Tomasz Horoszko, Mieczysław Kowalski

Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych

Edukacja ekologiczna dzieci, młodzieży i dorosłych prowadzona przez Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych we Wrocławiu

*Kto nie wie i wie, że nie wie
– tego naucz;*

*Kto wie i nie wie, że wie
– tego oświeć;*

*Kto wie i wie, że wie
– tego naśladowaj.*

(Przysłowie indyjskie)

Jednostki organizacyjne DZPK Wrocław prowadzące działalność edukacyjną:

1. Centrum Edukacji Ekologicznej i Krajoznawstwa „Salamandra” w Myśliborzu.
2. DZPK Oddział Wrocław.
3. DZPK Oddział Legnica.
4. DZPK Oddział Jelenia Góra.
5. DZPK Oddział Wałbrzych.

Siedziba Centrum
Edukacji Ekologicznej
i Krajoznawstwa
„Salamandra”
w Myśliborzu.

Jednostka jest laureatem Dolnośląskiego Klucza Sukcesu oraz Zielonego Liścia.

Jednym z celów ochrony przyrody w Polsce jest kształtowanie właściwych postaw człowieka, poprzez edukację, informowanie i promocję.

Cele te realizowane są na terenie Parków Krajobrazowych Dolnego Śląska, które prowadzą między innymi edukację przyrodniczą w szkołach i wśród miejscowego społeczeństwa, a także promują wartości przyrodnicze, historyczne, kulturowe i turystyczne.

O randze edukacji ekologicznej świadczy powstanie dokumentu: Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej, która stanowiła podstawę do przygotowania wojewódzkich programów.

„Program Zrównoważonego Rozwoju Województwa Dolnośląskiego” – zakłada, że edukacja ekologiczna „powinna być prowadzona w sposób ciągły na wszystkich poziomach szkolnictwa, od szkół podstawowych po szkoły wyższe. Edukacja ekologiczna powinna być prowadzona także na wszystkich poziomach administracji.”

Zgodnie z zapisami art. 5 Konstytucji RP uchwalonej w 1997 roku, we wszystkich działaniach winniśmy się kierować zasadą zrównoważonego rozwoju.

Strategia długoterminowa do 2015 roku zakładała utworzenie „sprawnie funkcjonującego systemu edukacji ekologicznej” dokonując „przeglądu działań edukacyjnych” oraz promując „rozwój różnorodnych form edukacji ekologicznej w oparciu o instytucje zajmujące się edukacją”.

Wśród podmiotów realizujących, nadzorujących i wspomagających realizację tych zadań znaczącą rolę spełnia **Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych**.

Edukacja ekologiczna prowadzona przez DZPK Wrocław jest ukierunkowana na uświadamianie, prezentowanie i poznawanie – **a nie na pouczenie**.

Skupia się przede wszystkim na prezentowaniu zagadnień dotyczących środowiska przyrodniczego, ukazywaniu zależności między jego stanem a działalnością człowieka. Rozbudzaniu wrażliwości dzieci, młodzieży i dorosłych na problemy przyrodnicze oraz zachęcaniu do samodzielnego wyszukiwania przyczyn i przewidywania skutków różnych działań, czy to naturalnie zachodzących w przyrodzie, czy wymuszonych przez człowieka.

Edukacja ekologiczna realizowana w obszarze Parków Krajobrazowych na Dolnym Śląsku opiera się o trzy zasadnicze elementy:

1. edukację **w** przyrodzie,
2. edukację **o** przyrodzie,
3. edukację **dla** przyrody.

Obok dostarczania wiedzy o środowisku przyrodniczym, edukacja ekologiczna ukierunkowana jest na kształtowanie i rozwój uniwersalnych zdolności ludzi tj.: porozumienia się, przyswajania różnorodnych ocen i poglądów, formułowania opinii opartych na analizie zdarzeń przyrodniczych i ich ocenie.

W zajęciach edukacyjnych prowadzonych przez DZPK wykorzystywany jest szeroki warsztat metodyczny, bazujący na pełnym współuczestnictwie ucznia w zajęciach. Kluczową rolę w przekazywaniu treści edukacyjnej pełnią nasi pracownicy, którzy spełniają rolę raczej pokazującego, objaśniającego niż nauczyciela w tradycyjnym tego słowa rozumieniu.

Program edukacji ekologicznej realizowany w jednostkach DZPK nie opiera się na prezentowaniu katastroficznej wizji otaczającego nas świata. Wskazywane są bezpośrednie powiązania pomiędzy zagrożeniami środowiska a działaniami człowieka i społeczeństw w wymiarze lokalnym i globalnym. Tak prezentowane – wzmacniają i uzupełniają programy nauczania przyrody i biologii w szkołach wszystkich szczebli.

Na szczególną uwagę zasługuje program edukacyjny prowadzony w Centrum Edukacji Ekologicznej i Krajoznawstwa „SALAMANDRA” w Myśliborzu.

Centrum prowadzi zajęcia z zakresu edukacji przyrodniczej w laboratoriach wykorzystując pracownie przystosowane do prowadzenia zajęć dla: od 14 do 50 osób, oraz w terenie:

1. Pracownia chemii środowiska.
2. Pracownia ekologiczna.
3. Pracownia komputerowa.

4. Pracownia dla najmłodszych.
5. Sala seminaryjno-konferencyjna.
6. Sala ekspozycji muzealnej ze stałą wystawą pt.: „Chełmy Nasz Wspólny Dom” w której zgromadzono eksponaty i kolekcje faunistyczne, archeologiczno-mineralogiczne, geologiczne oraz zorganizowano ekspozycję fotograficzną.
7. Poligon badawczo-terenowym: przy ośrodku CEEiK w Myśliborzu oraz na terenie Parku Krajobrazowego „Chełmy”.

Tematyka realizowanych zajęć:

Temat	Miejsce realizacji
<ol style="list-style-type: none"> 1. Poznajemy mieszkańców wód – badanie mikroskopowe popularnych bezkręgowców wodno-bagiennych. 2. Barwniki asymilacyjne – izolacja i rozdział tych barwników metodami rozdziału faz i chromatografia bibułowa. 3. Mydło – otrzymywanie i własności. Detergenty przyjazne środowisku. 4. Woda podstawą życia – określanie klas czystości i zanieczyszczeń wody. 5. Gleba dobrem niezastąpionym – badania chemiczne i makroskopowe gleby. 6. Pomóżmy ekologom ratować Ziemię – efekt cieplarniany, dziura ozonowa. 7. Wykrywanie w żywności glukozy, cukrów złożonych, białka i tłuszczu. 8. Widziane okiem mikroskopu – badanie przy użyciu mikroskopu elementów przyrodniczych pozyskanych w czasie zajęć terenowych. 9. Czy każdą wodę można pić? – określanie klas czystości wód za pomocą czynników biologicznych, chemicznych oraz fizycznych. 10. Wszystko o rzece, potoku i jeziorze. 11. Badania fizyczno-chemiczne drewna. 12. Ochrona powietrza atmosferycznego – wpływ zanieczyszczeń na zdrowie i życie człowieka. 13. Określanie zawartości tlenu w wodzie na podstawie badań fizyczno-chemicznych. 14. Określanie pierwiastków występujących w glebie – wykrywanie siarki, żelaza, azotu, wapnia i ołowiu. 	Pracownia chemii środowiska
<ol style="list-style-type: none"> 1. Tkanki – mikroskopowanie tkanek roślinnych, samodzielne wybarwianie jąder komórkowych, obserwacja procesu plazmolizy i deplazmolizy, obserwacje aparatów szparkowych roślin. 2. Woda podstawą życia – badanie twardości wód. 3. Gleba dobrem niezastąpionym – wykrywanie głównych minerałów i pierwiastków, badanie własności gleb. 4. Rady na odpady – jak skutecznie przeciwdziałać powstawaniu góry śmieci. 	Pracownia ekologii środowiska

Temat	Miejsce realizacji
<ol style="list-style-type: none"> 5. Las i jego mieszkańcy; zajęcia z użyciem modeli roślinno – zwierzęcych. 6. Pomóżmy ekologom ratować Ziemię – co to jest ochrona środowiska? 7. Porozmawiajmy o ptakach – zajęcia z zastosowaniem środków multimedialnych. 8. Badanie układów szkieletowych zwierząt. 9. Samodzielne wykonywanie zielników i pędowników. 10. Rozpoznawanie mikroskopowe zwierząt i roślin oraz skał i minerałów. 	<p>Pracownia ekologii środowiska</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykorzystanie programów komputerowych do porównywania cech morfologicznych roślin i zwierząt. 2. Wspomaganie nauczania tradycyjnego w lekcjach geografii i geologii (rozpoznawanie skał i minerałów za pomocą multimedialnych atlasów wspomaganych specjalistycznymi serwisami internetowymi). 3. Problematyka odpadowa przedstawiona w formie gier i zabaw. 4. Formy ochrony przyrody w Polsce – programy, prelekcje, filmy oraz gry multimedialne. 5. Poznajemy Parki Narodowe i Krajobrazowe w grach i zabawach komputerowych. 6. Walory Parku Krajobrazowego „Chełmy”, teksty, fotografie, filmy, karty pracy, mapy, modele. 7. Przygotowywanie i prezentowanie przez uczniów prac multimedialnych z odbytych warsztatów terenowych. 8. Zapoznanie kadry nauczycielskiej z oprogramowaniem przyrodniczym – multimedialnym stosowanym w CEEiK. 	<p>Pracownia informatyczno-geograficzna</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Obieg wody w przyrodzie i jej znaczenie dla człowieka. 2. Rady na odpady. 3. Papieros – wróg czy przyjaciel? 4. Zapoznanie z obowiązującymi w Polsce formami ochrony przyrody. 5. Przedstawianie zależności między organizmami w lesie. 6. Prezentowanie struktury funkcjonowania ekosystemów. 7. Przeprowadzanie pokazów produkcji mydła i papieru. 8. Prowadzenie wykładów i prelekcji dla uczniów o tematyce ekologicznej. 9. Prezentowanie filmów, zdjęć i eksponatów o tematyce przyrodniczej. 10. Przeprowadzanie warsztatów ekologicznych dla nauczycieli, przewodników PTTK, pracowników administracji. 11. Spotkania integracyjne z lokalną młodzieżą, podsumowania konkursów organizowanych przez CEEiK. 12. Prowadzenie cyklicznych szkoleń instruktorów ochrony przyrody. 13. Prezentowanie prac pochodzących z różnych konkursów rysunkowych, malarskich, rzeźbiarskich i fotograficznych. 	<p>Sala seminaryjno-konferencyjna</p>

Temat	Miejsce realizacji
<ol style="list-style-type: none"> 1. Walory Parku Krajobrazowego „Chełmy”. 2. Architektura i krajobraz Sudetów i Pogórza Kaczawskiego. 3. Bazalt, jego występowanie i przydatność w życiu codziennym człowieka – stała ekspozycja. 4. Formy ochrony przyrody w Polsce i Parku „Chełmy”. 5. Archeologia, demonstracja znalezisk historycznych pochodzących z obszaru Parku Krajobrazowego „Chełmy”. 6. Rozpoznawanie skał i minerałów, praca z eksponatami. 7. Fauna i flora Parku Krajobrazowego „Chełmy” – praca z eksponatami muzealnymi. 8. Gry i zabawy edukacyjno – plastyczne. 9. Rola Zakonu Cystersów w Parku Krajobrazowym „Chełmy”. 10. Rozpoznawanie głosów zwierząt – prezentacje dźwiękowe. 11. Prezentacja wystaw czasowych fotografii przyrodniczej. 12. Górnictwo i metalurgia na terenie PK „Chełmy”. 	<p>Sala ekspozycji muzealnej</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Określanie klas czystości wody za pomocą organizmów wskaźnikowych; obserwacje mikroskopami terenowymi. 2. Rozpoznawanie gatunków flory i fauny terenów leśnych poprzez użycie atlasów, tablic, rysunków. 3. Poznawanie istoty wskaźników czystości powietrza przy pomocy znajomości organizmów żywych m in. porostów, pokaz funkcjonowania kiosku monitoringu powietrza. 4. Poznawanie profilu morfologicznego gleb poprzez wykonywanie terenowych profili glebowych na siedliskach o odmiennych cechach i strukturach. 5. Organizowanie plenerów plastycznych i wystaw poplenerowych prac dzieci młodzieży o tematyce związanej z ochroną środowiska. 6. Organizowanie pokazów czerpania papieru. 7. Umożliwienie wykonywania sztuki rękodzielniczej np. malowanie elementów przyrody na szkle. 8. Nawiązywanie bliskości natury z człowiekiem poprzez wykonywanie kompozycji bukietów z popularnych roślin i owoców nie będących pod ochroną. 9. Zapoznanie z budową i funkcjonowaniem różnych typów drzewostanów. 10. Zapoznanie z pracą na roli w zaprzyjaźnionych gospodarstwach rolnych. 11. Rozpoznawanie i znaczenie zbóż. Hodowla zwierząt gospodarskich. 12. Wykonywanie prac plastyczno-modelarskich z zastosowaniem znalezionych na zajęciach naturalnych elementów przyrodniczych. 13. Propagowanie wartości i znaczenia ekonomicznego różnych typów krajobrazów. 	<p>Zajęcia terenowe</p>

Temat	Miejsce realizacji
<ol style="list-style-type: none"> 1. Określanie ról i zadań lecznicy dla zwierząt. 2. Kształtowanie odpowiednich postaw u dzieci i młodzieży w stosunku do zwierząt dzikich i chronionych. 	Ośrodek rehabilitacji dzikich i chronionych zwierząt
<ol style="list-style-type: none"> 1. Obserwacja procesu rozkładu różnych typów odpadów. 	Cmentarzysko odpadów
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozpoznawanie za pomocą dotyku (gołe stopy) różnego typu podłoży. 	Ścieżka zmysłów
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pokazanie stadiów rozwojowych motyli na przykładzie żywych okazów. 	Motylarnia przy CEEiK w Myśliborzu

Zajęcia edukacyjne w terenie prowadzone są głównie na ścieżkach dydaktycznych Parku Krajobrazowego „Chełmy”, z których na szczególną uwagę zasługuje:

1. ścieżka przyrodniczo-geologiczna **„Wąwóz Myśluborski”** – okolice miejscowości Myślubórz, Gm. Paszowice (tematyka: geologia, wulkanizm, flora z paprocią jęczycznikiem zwyczajnym),
2. ścieżka dydaktyczna – **„Synklina Leszczyny”** – okolice miejscowości Leszczyny, Gm. Złotoryja (tematyka: górnictwo i hutnictwo XIII-XX w.),
3. ścieżka historyczna – **„Archeologiczna”** – okolice miejscowości Myślubórz, Gm. Paszowice (tematyka: historia Śląska, grody wczesnośredniowieczne),
4. ścieżka dydaktyczno-przyrodnicza **„Wąwóz Lipy”** – okolice miejscowości Lipa, Gm. Bolków (tematyka: geologia, flora naskalna, fauna-salamandra plamista),
5. ścieżka dydaktyczno-przyrodnicza **„Śladami Kopaczy”** – okolice miejscowości Chełmiec, Gm. Męcinka (tematyka: ślady górnictwa i hutnictwa rud metali kolorowych),
6. ścieżka dydaktyczno-przyrodnicza **„Las Świniec”** – okolice miejscowości Muchów, Gm. Męcinka (tematyka: gospodarka leśna, zwiedzanie najwyższego szczytu w PK „Chełmy” Mszana 475 m n.p.m., ścieżka przystosowana jest dla osób niepełnosprawnych),
7. ścieżka dydaktyczno – przyrodnicza **„Nad Groblą”** – okolice miejscowości Grobla, Gm. Paszowice (tematyka: geologia, flora i fauna siedlisk łąkowych, zbiorowiska leśne z jarzębem brekinia),
8. ścieżka rekreacyjna – **„Bogaczowskie wzgórza”** – okolice miejscowości Bogaczów, Gm. Męcinka (tematyka: ruch, rekreacja z wykorzystaniem urządzeń do gimnastyki, zagadnienia leśne),
9. ścieżka dydaktyczno-przyrodnicza **„Użytek ekologiczny Lena”** – okolice miejscowości Leszczyna, Gm. Złotoryja (tematyka: wydobywanie i przeróbka rud miedzi w jednym z najstarszych zagłębi miedziowych w środkowej Europie oraz procesy sukcesji wtórnej na hałdach i stawach osadowych),
10. ścieżka dydaktyczno-przyrodnicza **„Bazaltowa Góra”** – okolice miejscowości Paszowice, Gm. Paszowice (tematyka: geologia, flora i fauna, zbiorowiska leśne, krajobraz),
11. kładka edukacyjna o dł. 850 m – położona na użytku ekologicznym „Przemkowskie Bagno” w obszarze ESE (OSO) NATURA 2000 „Stawy Przemkowskie”,
12. ścieżka edukacyjna: „Czynna Ochrona Przyrody” „Ogród ziół” „Winnica” – miejsce uprawy 40 szczepów winorośli, „Mała retencja przyjazna przyrodzie” itp....

Przykładowe zajęcia edukacyjne na ścieżkach dydaktycznych:

Temat	Miejsce realizacji
<ol style="list-style-type: none"> 1. Omówienie pojęć park krajobrazowy, pomniki przyrody. 2. Rozpoznawanie gatunków drzew i roślin zielnych. 3. Rośliny i zwierzęta wskaźnikowe w potoku Jawornik. 4. Skały zieleńcowe jako przykład skał powulkanicznych charakterystycznych dla tego regionu. 5. Omówienia zakazów i nakazów dotyczących rezerwatu przyrody. 6. Rodzaje lasów. 7. Historia grodzisk występujących na terenie Wąwozu Myśliborskiego. 	ścieżka przyrodniczo-geologiczna „ Wąwóz Myśliborski ”
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rodowód krajobrazu. 2. Charakterystyka boru świerkowego naturalnego i monokultury. 3. Rozpoznawanie roślin zielnych na podstawie przewodników. 4. Charakterystyka lasu dębowo-świerkowego. 5. Charakterystyka lasu łęgowego. 6. Plantacja topolowa. 7. Wycieczka po szkółce leśnej. 	ścieżka dydaktyczno-przyrodnicza „ Las Świniec ”
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapoznanie z relikdami dawnego górnictwa i hutnictwa wśród odsłonięć skał osadowych. 2. Obserwacja śladów kopalni i huty „Ciche Szczęście” (sztolnie, szybiki poszukiwawcze). 3. Odsłonięcie profilu skał cechsztyńskich, kamieniołomy wapieni i piaskowców. 	ścieżka dydaktyczna – „ Synklina Leszczyń ”
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyjaśnienie pojęć: archeologia, historia, artefakty, wykopaliska, periodyzacja dziejów. 2. Zapoznanie z historią osadnictwa na przykładzie obiektów archeologicznych: (groby, cmentarzyska) na terenie PK „Chełmy”. 3. Wskazywanie w czasie przemarszu walorów krajobrazowych, obiektów o przeszłości historycznej. 4. Rozróżnienie konstrukcji budowlanych od elementów naturalnych środowiska. 5. Rozpoznawanie w terenie pozostałości grodzisk, kurhanów. 	ścieżka historyczna – „ Archeologiczna ”
<ol style="list-style-type: none"> 1. Omówienia zakazów i nakazów dotyczących rezerwatu przyrody. 2. Skały zieleńcowe jako świadectwo występowania działalności wulkanicznej na tym terenie. 3. Rozpoznawanie gatunków drzew, krzewów i roślin zielnych. 4. Obserwacja salamandry plamistej w jej naturalnym środowisku. 5. Porównanie lasu łęgowego i grądu. 6. Zapoznanie się ze wskaźnikami określającymi czystość wody. 	ścieżka dydaktyczno-przyrodnicza „ Wąwóz Lipy ”
<ol style="list-style-type: none"> 1. Co to są tropy a co ślady zwierząt. 2. Rozpoznawanie w lesie tropów zwierząt. 3. Co to są bioindykatory. 4. Ćwiczenia z wykorzystaniem skali porostowej. 	ścieżka przyrodniczo-geologiczna „ Wąwóz Myśliborski ”

**Statystyka osób korzystających z zajęć edukacyjnych
w CEEiK „Salamandra” w Myśliborzu:**

Wyszczególnienie	2006 rok Liczba osób	2007 rok Liczba osób	2008 rok Liczba osób	Razem
Młodzież szkół podstawowych	7524	9257	7393	24174
Młodzież gimnazjum	4818	3199	3798	11815
Młodzież szkół średnich	1484	2109	1999	5592
Dzieci w wieku przedszkolnym	1127	1937	2296	5360
Inne grupy zorganizowane	2647	722	1392	4761
OGÓŁEM	17600	17224	16878	51702

Od 2009 roku zajęcia z zakresu edukacji ekologicznej prowadzone w Centrum Edukacji Ekologicznej i Krajoznawstwa „SALAMANDRA” w Myśliborzu przy DZPK we Wrocławiu realizowane są w połączeniu z możliwością skorzystania z bazy noclegowej w Myśliborzu.

Uruchomiona baza noclegowa zapewnia dzieciom i młodzieży tani nocleg, czyniąc bardziej efektywną edukację przyrodniczą. Baza noclegowa CEEiK jest stałą bazą, czynną cały rok i dysponuje 46 miejscami noclegowymi w pokojach dwu i wieloosobowych – bliższe informacje www.dzpk.pl.

Edukacja ekologiczna prowadzona w województwie dolnośląskim przez DZPK Wrocław, w tak szerokim, efektywnym i korzystnym zakresie, nie byłaby możliwa bez wsparcia Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych obejmuje działalnością edukacyjną różne grupy zawodowe, jak rolnicy, rybacy, pszczelarze, leśnicy, gospodarujący w obszarach chronionych, co zaowocowało realizacją, między innymi takich przedsięwzięć jak:

„Zachowanie i przywracanie bioróżnorodności na obszarach chronionych, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów NATURA 2000, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych o znaczeniu regionalnym i krajowym – wyspa siedlisk flory i fauny wodno-błotnej” na stawach gospodarstwa rybackiego w Przemkowie.

Staw Ostaszowski.

Edukacja ekologiczna rolników, w ramach propagowania alternatywnych upraw, spotyka się z dużym zainteresowaniem, czego wyrazem są powstające przydomowe winnice, w których hoduje się wiele gatunków winorośli. Jednym z efektów są udane próby aklimatyzacji i przystosowania poszczególnych odmian do warunków klimatycznych Dolnego Śląska.

Pinot gris.

Jednym z efektów edukacji przyrodniczej prowadzonej wśród społeczności lokalnych (społeczność Romska) jest nabycie praktycznych umiejętności wykonywania prac związanych z pielęgnacją drzew w parkach zabytkowych i obszarach chronionych.

Wsparcie edukacyjne organizacji pozarządowych, pozwoliło między innymi na zrealizowanie przedsięwzięcia polegającego na połączeniu zadań z ochrony czynnej torfowisk niskich na terenie Przemkowskiego Parku Krajobrazowego – wykorzystanie biomasy do ogrzewania budynku Szkoły Podstawowej w miejscowości Wysoka, Gm. Przemków.

Zakres tematyczny prowadzonej edukacji ekologicznej obejmuje także:

1. Czynną ochronę unikatowych łąk podgórskich.
2. Programy rolno-środowiskowe.
3. Europejska Sieć Ekologiczna (OSO) i (SOO) Natura 2000.
4. Rozwój regionów w oparciu o walory przyrodnicze.
5. Rolnictwo ekologiczne.

Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych organizuje także różnego rodzaju imprezy plenerowe o charakterze edukacyjnym, wspólnie ze społecznościami lokalnymi, organizacjami pozarządowymi i samorządami. Imprezy oprócz charakteru edukacyjnego, promują również ochronę przyrody, krajobrazu i walory historyczno-kulturowe.

1. Pielgrzymka ekologiczna na Górzec (kwiecień),
2. Zawody rowerów górskich (maj),
3. Majówka z ptakami (maj).
4. Święto kwitnącego tulipanowca (czerwiec),
5. Dymarki Kaczawskie (czerwiec),
6. Muchowska kosa (lipiec),
7. Targi chleba (wrzesień),
8. Dolnośląskie Święto Miodu i Wina (wrzesień),
9. „Święto wesołego karpia” (październik),
10. Wędrujemy (grudzień),

Niezwykle istotnym elementem programu edukacyjnego realizowanego przez DZPK Wrocław, są organizowane konkursy, z których na uwagę zasługują:

1. Fotograficzny „Chełmy w obiektywie”,
2. „Łąka jesienią w Parku Krajobrazowym,
3. „Poznajemy Parki Krajobrazowe Dolnego Śląska”,
4. „Zwierzęta chronione w Parkach Krajobrazowych”,
5. „Przyroda nieożywiona w Parku Krajobrazowym”.

Podsumowując, należy stwierdzić, że edukacja ekologiczna prowadzona na terenie Dolnośląskich Parków Krajobrazowych zapewnia młodzieży obserwację zjawisk i procesów zachodzących w przyrodzie. Uczestnik zajęć edukacyjnych ma możliwość konfrontacji wiedzy, którą uzyskał w szkole z obiektami i procesami występującymi w przyrodzie. Ośrodki edukacyjne przygotowane są na precyzyjnie formułowane oczekiwania ze strony szkół wszystkich poziomów, czemu między innymi służy bogata tematyka zajęć. Natomiast baza noclegowa pozwala realizować zajęcia edukacyjne w czasie kilkudniowego pobytu dzieci i młodzieży, przez co zajęcia są bardzo efektywne.

Zajęcia terenowe są końcowym etapem procesu edukacyjnego dającym możliwość weryfikacji, często błędnych lub niedokładnych wyobrażeń, które powstały podczas zdobywania wiadomości teoretycznych. Kontakt dzieci i młodzieży z przyrodą bardzo często jest ograniczony i utrudniony. Odwoływanie się przez nauczyciela w procesie nauczania i wychowania do indywidualnego doświadczenia uczniów odnośnie problemów środowiska, stało się w wielu przypadkach niemożliwe. Szkołom wszystkich stopni stworzono możliwość kontaktu ucznia z szeroko rozumianym środowiskiem przyrodniczym poprzez możliwość edukacji w terenie. Programy edukacyjne realizowane przez DZPK wspierają szkoły w realizacji tematyki przyrodniczej oraz ścieżek międzyprzedmiotowych tj.: prozdrowotnej, ekologicznej i regionalnej

Edukacja ekologiczna w DZPK zapewnia zdobywanie wiedzy w sposób kompleksowy w mało zmienionym środowisku przyrodniczym jakim są Parki Krajobrazowe Dolnego Śląska. Umożliwia uczestnikom integrację z przyrodą, zrozumienie związku człowiek–przyroda, stworzenie szerokiego i w pełni świadomego obrazu otaczającego nas świata oraz procesów w nim zachodzących.

Zdjęcia: Marek Cieślak, Tomasz Horoszko, Mieczysław Kowalski